

Válasz Dr. Szenci Ottó opponensi véleményére

Mindenekelőtt szeretnék köszönetet mondani a Dr. Szenci Ottó professzor úr által végzett bírálatra és elkészített opponensi véleményre, melyben értékelte az általam, az akadémiai doktori fokozat elnyerésére irányuló eljáráshoz megírt, az „*Egzotikus és vadon élő hullók egyes nem fertőző és fertőző betegségeinek vizsgálata*” című doktori értekezést.

Külön köszönöm, hogy Szenci professzor úr a munka értékeire fordított figyelemmel tanulmányozta az értekezésem és annak eredményeként elismeri a mintegy 20 éves időszakot felölelő kliniko-patológiai háttérmunkám, amely az alapját adta az írott anyag elkészítésének.

Opponensem azon észrevételével, miszerint kicsit zavaróan hat, hogy egy-egy esetben bizonyos kórkép említésre kerül a kóroktani csoportosításban, majd az a kórtani elemzésnél is visszaköszön, egyet értek és a jövőbeni munkáimnál hangsúlyt fogok fektetni az ilyen jellegű besorolási anomáliák kivédésére.

A bírálatban professzor úr jelzi, hogy jobb lett volna a „*mtsai*” rövidítést használni a magyar szerzőkre való hivatkozáskor az „*et al.*” helyett. Az említett észrevétellel egyetérték és azt elfogadva ennek jövőbeni használatára fogok törekedni.

Köszönöm, hogy opponensem elfogadja 6 új tudományos eredményemet, s az ehhez kapcsolódó kérdésére az alábbiakban adok rövid választ.

A Salmonellosis esetén a szenegáli kaméleonban és a chuckwalla petefészkében talált gyulladásos-elhalásos gócot mások is megerősítették-e, és ha igen milyen állatokban írták le?

A mai ismereteink szerint a szalmonellák hullókben sokszor klinikai értelemben tünetmentes fertőzést tartanak fent. A megbetegedés kialakulásához mindig valamilyen erős hajlamosító behatásra van szükség, ami lehet a szállítás, a tartás és etetés kapcsán elkövetett súlyos hiba. Ilyenkor a baktériumok képesek az egyes szervekben megtelepedni és ott gyulladásos-elhalásos folyamatokat kiváltani.

Hullók bármelyik szervében felléphet elváltozás, de ez, ahogy szerzőtársammal a legújabb kiadású, hullógyógyászatban alapműnek számító könyvben (GÁL & JOHNSON-DELANEY 2019) írtuk is, ritkán alakul ki. A szalmonella baktériumok okozhatnak bőrbeli léziókat, de jelentkezhetsz gyulladásos-elhalásos góc a belső szervek bármelyikében is.

Kliniko-patológiai munkám során, hazai viszonyok között két ízben, petefészekben, petetüsző elfajulással járó elváltozásokat találtunk munkatársaimmal. Ezek mellett a májban és a lépben alakulhat ki nagyobb gyakorisággal elhalásos góc.

Ahogy az előbb citált munkánkban is írtuk, a *Salmonella enterica* subsp. *arizonae* egyik szerotípusa kifejezett tropizmust mutat a hullókben a csontszövet iránt. Ezekben az esetekben, ahogy mások is beszámoltak róla (SOUZA et al. 2014), gyakori az osteomyelitis kialakulása. Kígyókban ez a gerinccsigolyák deformálódásával is járó, gócos osteomyelitist idézi elő.

A hullókben kevés adat áll rendelkezésre a reprodukciós szerveket érintő fertőzésről. CHIODINI R. J. (1982) egyik munkájában ír a kígyóban arról, hogy egyes esetekben a *Salmonella* baktériumok képesek a belső szervekben kialakított elváltozások mellett a tojócsőben is

megtelepedni. A petefészek elváltozások (úgy mint a praeovulatio petetüszo retencio) viszonylag gyakoriak lehetnek egyes hulló csoportokban, így kaméleonokban, zöld leguánokban. Ezek háttérben számos tényező (fertőző és nem fertőző okok) állhatnak. Egy esetben *Hoplodactylus duvaucelli* gekkóban írtak le *Salmonella enterica* subspecies *houstenae* által előidézett, kétoldali petefészek gyulladást (LE SOUEF et al. 2015).

Ki kell hangsúlyozni, hogy ha hullókban a salmonella baktériumok okozta elváltozásokat sikerül azonosítani, akkor mindenképpen figyelemmel kell lenni a nem fertőző vagy fertőző hajlamosító okok feltárására a patológiai-diagnosztikai munka során.

Zárva Szenci professzor úr bírálatára adott válaszomat, még egyszer hálásan köszönöm tanár úr értekezésem bírálatára szánt idejét és energiáját.

Idézett irodalmak jegyzéke

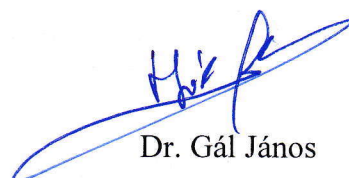
CHIODINI R. J.: Transovarian passage, visceral distribution and pathogenicity of *Salmonella* in snakes. *Infect. Immun.* 1982. 36. 710-713.

GÁL J. - JOHNSON-DELANEY C. A.: Salmonellosis. pp. 1337-1338. in DIVERS, S. J. – STAHL, S. J.: *Mader's Reptile and Amphibian Medicine and Surgery*. Third ed. USA. 2019. 1-1511.

LE SOUEF A. T. – BARRY M. – BRUNTON D. H. – JAKOB-HOFF R. – JACKSON B.: Ovaryectomy as treatment for ovarian bacterial granulomas in a Duvaucel's gecko (*Hoplodactylus duvaucelli*). *N. Z. Vet. J.* 2015. 63. 340-344.

SOUZA S. O. – CASAGRANDE R. A. – GUERRA P. R. – CRUZ C. E. F. – VEIT E. – CARDOSO M. R. I. – DRIEMEIER D.: Osteomyelitis caused by *Salmonella enterica* serovar *derby* in *Boa constrictor*. *J. Zoo Wildl. Med.* 2014. 45. 642-644.

Budapest, 2020. december. 13.



Dr. Gál János